

XXII. Raittiuslautakunta.

Raittiuslautakunnan vuodelta 1929 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan jäsenet, kokoonpano ja toimihenkilöt. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna kamreeri R. E. Heikel, varatuomari J. H. Konttinen, insinööri F. Kreander, muurari O. W. Paananen ja toimittaja R. Parviainen. Varajäseniä olivat osastonjohtaja W. Englund ja johtaja J. Herajärvi.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi muurari Paananen ja varapuheenjohtajana varatuomari Konttinen. Lautakunnalle osoitetut laskut hyväksyi puheenjohtaja sekä hänen ollessaan estettynä varapuheenjohtaja. Lautakunnan sihteeri oli toimittaja K. A. Loikkanen huhtikuun 1 p:n saakka ja sen jälkeen varapuheenjohtaja Konttinen. Raittiusvalvojina toimivat J. E. Leivo, F. F. Nyström ja R. R. Nyholm.

Tämä määrä oli lautakunnan mielestä liian pieni Helsingin suuruiselle kaupungille ja oli mahdotonta tällaisella työvoimalla järjestää järkiperäinen valvonta. Toivottavaa oli siis, että perustettaisiin kaksi uutta tarkastajan tointa, ja että tarkastajat olisi alistettava valvontapäällikön silmälläpidon ja määräämisvallan alaisiksi.

Kokoukset y. m. Lautakunta kokoontui vuoden varrella 23 kertaa ja kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 231.

Raittiuslautakunnan toimintaohjeena oli 1 p:nä kesäkuuta 1922 annettu kieltolaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä valtioneuvoston 18 p:nä kesäkuuta 1928 antama raittiuslautakuntia ja -poliiseja koskeva päätös.

Työ on vuosi vuodelta lisääntynyt ja samassa suhteessa myös menot. Kertomusvuoden menosääntö päättyi 180,550 markkaan.

Valistustoiminta. Edellämainitun ohjesääntönsä 4 §:n 1 kohdan mukaan raittiuslautakunnan tehtävänä on valistustoimintaa järjestämällä edistää raittiutta. Tällaista raittiusvalistustoimintaa raittiuslautakunta kertomusvuoden kuluessa harjoitti lukuisin eri tavoin sekä lasten että nuorison ja aikuisten keskuudessa.

Raittiusopetus. Lasten raittustyötä edisti lautakunta toimittamalla valmistekirjasia Suomen opettajain raittiusliiton järjestämiin lasten raittiuskirjoituskilpailuihin. Kilpailuihin otti osaa kaikkiaan 2,358 oppilasta (2,841 vuonna 1928) 72 (82 vuonna 1928) opettajan johdolla. Todellisuudessa oli lukumäärä kuitenkin suurempi, sillä tietoja kaikista osanottajista ei ole saatu. Kaikille näille oppilaille annettiin todistus osanotostaan kilpailuihin ja tämän lisäksi jaettiin kirjapalkintoja 398:lle ylempien ja 289:lle alempien luokkien oppilaille eli yhteensä 687:lle oppilaalle. Näiden kilpailujen raittiusvalistuksellinen arvo on sangen suuri, sillä niiden kautta voidaan vaikuttaa

sellaisiinkin koteihin, joihin rahtiustvalistusta ei voitaisi muuten levittää. Suurempi myötämielisyys opettajain puolelta olisi tietenkin omiaan lisäämään kiinnostusta kilpailuihin.

Sitäpaitsi levitettiin lautakunnan toimesta etupäässä opettajia varten tarkeitteja rahtiustjulkaisuja sekä suomen- että ruotsinkielisiin kansakouluihin. Erinäisiä lasten rahtiusttilaisuuksia avustettiin taloudellisesti.

Varhaisnuorison keskuudessa tehtävää rahtiustyötä lautakunta edisti levittämällä kaikille pääkaupungin ylioppilaskokelaille Suomen opiskelevan nuorison rahtiustliiton äänenkannattajaa Pohjantähteä, joka on toimitettu erikoisesti oppikoulunuorisoa silmälläpitäen. Osittain lienee tämän toimenpiteen ansiota, että rahtiustyö oppikoulunuorison keskuudessa on viime aikoina alkanut osoittaa elpymisen merkkejä. Samoin on Ylioppilaiden rahtiustyhdistys nykyään saanut pääkaupungista huomattavasti enemmän jäseniä kuin ennen.

Lautakunnan toimesta levitettiin kaikille oppikouluille rahtiustjulkaisuja.

Rahtiustyötä aikuisten keskuudessa lautakunta suoritti pääasiassa tuke- malla eri järjestöjen toimeenpanemia suurempia rahtiusttilaisuuksia. Erikoisesti mainittakoon rahtiustviikon vieton järjestäminen, jossa lautakunnalla oli johtava asema. Lautakunnan kutsuttua kokoon Helsingin rahtiust- y. m. järjestöjen edustajat, valitsivat nämä yhdessä lautakunnan kanssa yhteisen rahtiustviikkotoimikunnan järjestämään rahtiustviikon viettoa. Lautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri hoitivat vastaavia tehtäviä toimikunnassa, joten sen ja lautakunnan työmuoto tosiasiaa muodostui samanlaiseksi. Toimikunta järjesti rahtiustviikon ensimmäisenä sunnuntaina, marraskuun 3 p:nä, Kansallisteatterissa arvokkaan avajaisjuhlan, joka samalla muodostui koko maan rahtiustviikon avajaisjuhlaaksi, koska sen ohjelma radioitiin. Ohjelmasta mainittakoon pääministeri K. Kallion avajaispuhe. Kutsuvieraina olivat tasavallan presidentti ja hallituksen jäsenet, sekä Helsingin korkeimpia virkamiehiä; yleisöä oli saapunut runsaasti, joten juhlayleisö täytti avaran teatterin. Viikon kuluessa järjestettiin sitäpaitsi toimikunnan puolesta ja sen myötävaikutuksella sekä osittain rahtiustlautakunnan avustamana pääkaupunkiin yhteensä 34 rahtiustjuhlaa ja esitelmätilaisuutta. Jos tähän määrään lisätään yksityisten järjestöjen jäsenillat ja ne tilaisuudet, joita ei toimikunnalle ole ilmoitettu, niin nousi pääkaupungissa rahtiustviikon aikana pidettyjen rahtiustvalistustilaisuuksien, kokousten ja juhlien lukumäärä ainakin 70:een, edellisenä vuonna 60. Jos tähän lisätään kaupungin lähimmässä ympäristössä järjestetyt rahtiustvalistustilaisuudet, ja lautakunnan toimesta sotilaille ja oppikoulujen oppilaille pidetyt esitelmätilaisuudet, nousee pääkaupungissa ja sen lähimmässä ympäristössä rahtiustviikon aikana pidettyjen rahtiusttilaisuuksien lukumäärä n. 100. Tämän ohella pyydettiin papistoa kosketelemaan rahtiustasiaa saarnoissaan. Rahtiustviikon mainostauluja asetettiin viikon ajaksi raitiotievaunuihin ja yleisölle jaettiin viikon ohjelmalehtisiä.

Rahtiustjulkaisuja, m. m. Kieltolakilehteä levitettiin lautakunnan toimesta kaikille poliisiasemille, yömajoihin, ylioppilastjärjestöihin y. m.

Lautakunnan varjokuvakonetta siihen kuuluvine kuvasarjoineen saivat eri järjestöt korvauksetta käyttää järjestämässään esitelmä- y. m. tilaisuuk- sissa.

Lautakunnan toimesta tai avustamana pidettiin kaikkiaan 28 esitelmää, vastaten 20 edellisenä vuonna.

Kiellolain noudattamisen valvonta. Käytännöllinen kiellolainvalvontatyö oli, kuten aikaisemminkin, lautakunnan alaisten rahtiustvalvojen tehtävänä.

Lautakunnan toimesta takavarikoitiin vuoden varrella 16,485 litraa (9,506 vuonna 1928) ja 213 pulloa (516 vuonna 1928) väkijuomia. Sitäpaitsi takavarikoitiin 7 autoa, 4 moottorivenettä, 7 hevosta ajoneuvoineen ja 2 polkupyörää. Syytteeseen kieltolakirikoksista asetettiin yhteensä 403 henkilöä (333 vuonna 1928). Raittiudenvalvojain toimintaa helpotti suuresti se, että maaherra syyskuun 13 p:nä 1928 myönsi heille raittiuspoliisioikeudet.

Raittiudenvalvojat esittivät lautakunnalle päivittäin yksityiskohtaisen selonteon toiminnastaan, pitivät tarkkaa tilastoa ilmaisaamistaan rikoksista ja takavarikoimistaan väkijuomista sekä työskentelivät muullakin tavalla lautakunnan hyväksi.

Raittiustodistusten anto. Kaupungin poliisiviranomaisten pyynnöstä lautakunta antoi raittiustodistuksia autonajolupaa pääkaupungissa anoville henkilöille. Tämä tehtävä lisäsi runsaasti lautakunnan työtä, sillä jokaisen todistuksen anojan suhteen oli tehtävä joukko tiedusteluja, hoidettava kortti-luetteloja j. n. e. Kertomusvuoden kuluessa lautakunta antoi raittiustodistuksia kaikkiaan 2,149 henkilölle (2,209 vuonna 1928) ja epäsi tällaisen todistuksen 237 henkilöltä (304 vuonna 1928).

Yhteistoiminta poliisiviranomaisten kanssa. Lautakunta oli kertomusvuoden kuluessa läheisessä yhteistoiminnassa poliisiviranomaisten kanssa kieltolain noudattamisen valvontaa koskevissa kysymyksissä. Samoin olivat lautakunnan raittiudenvalvojat kiinteässä yhteistoiminnassa poliisilaitoksen kieltolakikommennuksien kanssa. Yhteisiä neuvottelukokouksia pidettiin poliisiviranomaisten kanssa, ja maaliskuussa pidettiin sisäastainministeriössä neuvottelutilaisuus raittiyslautakunnan, sosiaaliministeriön raittiuosaston ja lääninhallituksen edustajain sekä poliisiviranomaisten kanssa.

Muut asiat. Kertomusvuoden kuluessa antoi raittiyslautakunta maistraatille lausuntonsa 270 kahvila-, ruokala-, ravintola- tai matkailijakotiliikettä koskevasta anomuksesta, joista 263 oli myönteistä ja 7 kielteistä. Sitäpaitsi antoi lautakunta joukon lausuntoja ja selostuksia kaupungin eri virastoille, sekä tietoja alaansa kuuluvista asioista useille kaupungin virastoille, raittiüsjärjestöille y. m.

Kertomusvuoden kuluessa lautakunta antoi kaupunginvaltuustolle selonteon siitä, millä tavalla Helsingin raittiusseura, Raittiüsyhdistys Riento ja Alkoholistiparantola Turva olivat käyttäneet yleishyödyllisten laitosten ja yritysten avustusrahaa vuodeksi 1928 saamansa avustuksen. Valtuuston päätöksen perusteella lautakunta valvoi kertomusvuoden kuluessa mainituille järjestöille vuodeksi 1929 myönnettyjen avustusten käyttöä.

Lautakunta oli kertomusvuoden kuluessa edustettuna Työväen raittiüsliiton 15-vuotisjuhlassa, Sosialidemokraattisen raittiüsliiton edustajakokouksessa, Suomen toisessa yleisessä kieltolakikokouksessa ja raittiyslautakuntain VIII:ssä edustajakokouksessa.

Lautakunnan toimisto sijaitsi edelleen talossa n:o 4 Helenankadun varrella. Se lähetti kertomusvuoden kuluessa yhteensä 3,147 kirjelmää, ja hoiti kaikki muut lautakunnan käytännölliset tehtävät. Toimisto oli avoinna yleisölle klo 10—12 ja klo 18—20 joka arkipäivä.